

Temat 23. Pokuta (2)

Chrystus powierzył sprawowanie sakramentu pojednania swoim Apostołom, a oni przekazali je swoim współpracownikom. Kapłani mogą odpuszczać grzechy w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

09-12-2012

1. Akty szafarza sakramentu

1.1. Kto jest szafarzem i jakie jest jego zadanie

„Chrystus powierzył posługę pojednania swoim Apostołom, ich następcom - biskupom oraz prezbiterom, współpracownikom biskupów, którzy są znakiem i narzędziem miłosierdzia i sprawiedliwości Bożej. Wykonują oni władzę odpuszczania grzechów w *imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego*” (*Kompendium*, 307).

Spowiednik realizuje posługę pojednania na mocy władzy kapłańskiej otrzymanej w sakramencie święceń. Prawa Kościoła regulują wykonywanie tej władzy w taki sposób, że trzeba, aby kapłan miał upoważnienie do jej sprawowania w stosunku do określonych wiernych lub w stosunku do ogółu wiernych.

„Udzielając sakramentu pokuty, kapłan wypełnia posługę Dobrego Pasterza, który szuka zagubionej owcy; posługę dobrego

Samarytanina, który opatruje rany;
Ojca, który czeka na syna
marnotrawnego i przyjmuje go, gdy
powraca; sprawiedliwego Sędziego,
który nie ma względu na osobę i
którego sąd jest sprawiedliwy, a
równocześnie miłosierny. Krótko
mówiąc, kapłan jest znakiem i
narzędziem miłosiernej miłości Boga
względem grzesznika” (*Katechizm*,
1465).

„Biorąc pod uwagę delikatny
charakter i wielkość tej posługi oraz
szacunek należny osobom, każdy
spowiadający kapłan zobowiązany
jest bez wyjątku i pod bardzo
surowymi karami do zachowania
pieczęci sakramentalnej, to jest
absolutnej tajemnicy odnośnie do
grzechów poznanych na spowiedzi”
(*Kompendium*, 309).

1.2. Rozgrzeszenie sakramentalne

Pośród czynności spowiednika
niektóre są konieczne, żeby penitent

mógł wykonać te, które z kolei przypadają jemu, a konkretnie chodzi o wysłuchanie spowiedzi i nałożenie penitentowi pokuty. Poza tym kapłańską władzą sakramentu święceń spowiednik udziela penitentowi rozgrzeszenia, wypowiadając formułę przepisaną w Rytuale, „w której istotne są słowa «Ja odpuszczam tobie grzechy w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego»”[1]

„Przez sakrament pokuty Ojciec przyjmuje Syna, który do Niego wraca, Chrystus bierze na ramiona zgubioną owcę i odnosi do owczarni, a Duch Święty na nowo uświęca swoją świątynię albo pełniej w niej zamieszkuje”[2].

2. Skutki sakramentu pokuty

„Skutkami sakramentu pokuty są: pojednanie z Bogiem, a więc odpuszczenie grzechów; pojednanie z Kościołem; odzyskanie stanu łaski, jeśli została utracona; darowanie

kary wiecznej spowodowanej przez grzechy śmiertelne i darowanie, przynajmniej częściowe, kar doczesnych będących skutkiem grzechu; pokój i pogoda sumienia oraz pociecha duchowa; wzrost sił duchowych do walki, jaką musi prowadzić chrześcijanin” (*Kompendium*, 310).

Święty Josemaría Escrivá de Balaguer żywo podsumowuje skutki sakramentu pokuty: „w tym cudownym sakramencie Pan oczyszcza twoją duszę i napawa cię radością i siłą, byś nie osłabł w walce i niestrudzenie powracał do Boga, nawet gdyby wszystko zdawało ci się ciemnością”[3].

„W sakramencie pokuty grzesznik, poddając się miłosiernemu sądowi Boga, uprzedza w pewien sposób sąd, któremu zostanie poddany na końcu życia ziemskiego” (*Katechizm*, 1470).

3. Konieczność i użyteczność pokuty

3.1. Konieczność sakramentu pokuty do odpuszczenia grzechów ciężkich

„Sakrament pokuty jest konieczny do zbawienia dla tych, którzy upadli po chrzcie, jak chrzest jest konieczny dla tych, którzy nie zostali jeszcze odrodzeni”[4].

„Zgodnie z przykazaniem kościelnym: «Każdy wierny, po osiągnięciu wieku rozeznania, obowiązany jest przynajmniej raz w roku wyznać wiernie wszystkie swoje grzechy ciężkie» (KPK, kan. 989)” (*Katechizm*, 1457).

„Ten, kto ma świadomość, że popełnił grzech śmiertelny, nie powinien przyjmować Komunii świętej (...) bez uzyskania wcześniej rozgrzeszenia sakramentalnego, chyba że ma ważny motyw przyjęcia Komunii, a nie ma możliwości przystąpienia do spowiedzi” (*Katechizm*, 1457). „W

takim jednak wypadku ma pamiętać o tym, że jest obowiązany wzbudzić akt żalu doskonałego, który zawiera w sobie zamiar wyspowiadania się jak najszybciej” (KPK, kan. 916).

3.2. Użyteczność częstej spowiedzi

„Wyznawanie codziennych win (grzechów powszednich) nie jest ściśle konieczne, niemniej jest przez Kościół gorąco zalecane. Istotnie, regularne spowiadanie się z grzechów powszednich pomaga nam kształtować sumienie, walczyć ze złymi skłonnościami, poddawać się leczącej mocy Chrystusa i postępować w życiu Ducha”
(*Katechizm*, 1458).

„Częste i staranne korzystanie z tego sakramentu jest bardzo użyteczne dla zwalczania grzechów powszednich. Nie jest to bowiem tylko powtarzanie obrzędów ani psychologiczne ćwiczenie, lecz nieustanna troska o doskonalenie

łaski chrztu, abyśmy nosząc w naszym ciele umartwienie Jezusa Chrystusa, coraz bardziej ukazywali w sobie życie Jezusa”[5].

4. Obrzędy sakramentu pokuty

„Indywidualna i całkowita spowiedź oraz rozgrzeszenie pozostają jedynym zwykłym sposobem, w jaki wierni mogą się pojednać z Bogiem i Kościołem, chyba że niemożność fizyczna albo moralna uwalnia ich od takiej spowiedzi”[6].

„Kapłan niech przyjmie penitenta z braterską miłością (...). Następnie penitent czyni znak krzyża mówiąc: «W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen». Kapłan może to zrobić razem z nim. Następnie kapłan krótką formułą zachęca penitenta do ufności Bogu”[7].

„Jeżeli okoliczności za tym przemawiają, kapłan lub sam penitent odczytuje jakiś tekst z Pisma

św. Może się to odbyć w czasie przygotowania do sprawowania sakramentu. Słowo Boże oświeca wiernego, aby poznał swoje grzechy, wzywa go do nawrócenia i do ufności w miłosierdzie Boże”[8].

Następnie „penitent wyznaje swoje grzechy”[9]. Kapłan zachęca go do żalu, udziela mu stosownych rad, aby rozpoczął nowe życie i nakłada na niego pokutę. „Penitent okazuje swoją skruchę i postanowienie nowego życia przez jakąś modlitwę, w której prosi o przebaczenie Boga Ojca”[10]. Następnie kapłan udziela penitentowi rozgrzeszenia.

Po otrzymaniu rozgrzeszenia penitent może głosić miłosierdzie Boże i podziękować krótką aklamacją wziętą z Pisma Świętego albo też kapłan wypowiada formułę uwielbienia Boga oraz odesłania penitenta.

„Sakrament pokuty może być także udzielony w ramach *celebracji wspólnotowej*, podczas której uczestnicy wspólnie przygotowują się do spowiedzi i wspólnie dziękują za otrzymane przebaczenie grzechów. Osobista spowiedź i indywidualne rozgrzeszenie są tu włączone do liturgii słowa Bożego, z czytaniem i homilią. Przeprowadza się wspólnie rachunek sumienia i wspólnie prosi o przebaczenie; odmawia się modlitwę «Ojcze nasz», a na zakończenie modlitwę dziękczynną» (*Katechizm*, 1482).

„Normy co do konfesjonału winny być ustanowione przez poszczególne Konferencje Episkopatu. Zagwarantują one, że konfesjonał będzie umieszczony «w miejscu widocznym» oraz że będzie «zaopatrzony w kratę», tak aby mogli z niego swobodnie korzystać pragnący tego wierni i sami spowiednicy»[11]. „Spowiedzi nie

należy przyjmować poza konfesjonalem, z wyjątkiem uzasadnionej przyczyny”[12].

5. Odpusty

Osoba, która zgrzeszyła, potrzebuje nie tylko odpuszczenia winy za obrazę Boga, ale również odpuszczenia kar, na które zasłużyła za takie nieuporządkowanie. Wraz z odpuszczeniem ciężkich win grzesznik otrzymuje również uwolnienie od kary wiecznego rozdzielenia z Bogiem, ale zwykle zasługuje jeszcze na kary doczesne, to znaczy, niewieczne. „Kary nakładane są przez sprawiedliwy i miłosierny wyrok Boży dla oczyszczenia dusz, dla obrony świętości moralnego i dla przywrócenia chwale Bożej pełnego jej blasku. Każdy bowiem grzech powoduje zakłócenie powszechnego porządku, który ustalił Bóg z niewypowiedzianą mądrością i

nieskończoną miłością; przynosi też zniszczenie ogromnych dóbr tak samego grzesznika, jak społeczności ludzkiej”[13].

„Odpust jest to darowanie przed Bogiem kary doczesnej za grzechy, zgładzone już co do winy. Dostępuje go chrześcijanin odpowiednio usposobiony i pod pewnymi, określonymi warunkami, za pośrednictwem Kościoła, który jako szafarz owoców odkupienia rozdaje i prawomocnie przydziela zadośćuczynienie ze skarbca zasług Chrystusa i świętych” (*Katechizm*, 1471).

„Duchowe dobra płynące z komunii świętych nazywamy także *skarbcem Kościoła*. «Nie jest on zbiorem dóbr, gromadzonych przez wieki na kształt materialnych bogactw, lecz nieskończoną i niewyczerpaną wartością, jaką mają u Boga zadośćuczynienia i zasługi Chrystusa

Pana, ofiarowane po to, by cała ludzkość została uwolniona od grzechu i doszła do łączności z Ojcem. Stanowi go sam Chrystus Odkupiciel, w którym są i działają zadośćuczynienia i zasługi płynące z Jego odkupienia. Poza tym do tego skarbcza należy również rzeczywiście niewyczerpana, niewymierna i zawsze aktualna wartość, jaką mają przed Bogiem modlitwy i dobre uczynki Najświętszej Maryi Panny i wszystkich świętych, którzy idąc śladami Chrystusa, dzięki Jego łasce, uświęcili samych siebie i wypełnili posłanie otrzymane od Ojca. W ten sposób, pracując nad własnym zbawieniem, przyczynili się również do zbawienia swoich braci w jedności Mistycznego Ciała»[14]” (*Katechizm*, 1476-1477).

„Odpust jest częściowy albo zupełny zależnie od tego, czy od kary doczesnej należnej za grzechy uwalnia w części czy w całości.

Każdy wierny może zyskiwać odpusty (...) albo dla siebie, albo ofiarowywać je za zmarłych” (*Katechizm*, 1471).

„Wierny, który przynajmniej z sercem skruszonym wypełnia czynność obdarzoną odpustem częściowym, uzyskuje za pośrednictwem Kościoła odpuszczenie takiej kary doczesnej, jakie odpuszczenia dostępuje sam już na mocy swej czynności”[15]

„Dla dostąpienia odpustu zupełnego wymaga się wykonania czynu, do którego jest przywiązany odpust i wypełnienia trzech warunków, którymi są: sakramentalna spowiedź, Komunia św. i modlitwa według intencji Papieża. Wymaga się ponadto, aby wykluczyć wszelkie przywiązanie do jakiegokolwiek grzechu nawet powszedniego. Jeżeli brak pełnej tego rodzaju dyspozycji lub jeżeli powyższe warunki nie są

spełnione (...), odpust będzie tylko częściowy”[16].

Antonio Miralles

Bibliografia podstawowa

Katechizm Kościoła Katolickiego,
1422-1484

Lektury zalecane

Ordo Pœnitentię, Pręnotanda, 1-30

Jan Paweł II, adhortacja apostolska
Reconciliatio et Pœnitentia z 2
grudnia 1984 r., 28-34

Paweł VI, konstytucja apostolska
Indulgentiarum doctrina z 1 stycznia
1967 r.

[1] *Ordo Pœnitentię, Pręnotanda, 19.*

[2] *Ibidem, 6 d.*

[3] Święty Josemaría Escrivá,
Przyjaciele Boga, 214.

[4] Sobór Trydencki, sesja XIV, Nauka
o sakramencie pokuty, rozdz. 2 (DS
1672).

[5] *Ordo Pœnitentiæ, Prænotanda*, 7
b.

[6] *Ibidem*, 31.

[7] *Ibidem*, 16.

[8] *Ibidem*, 17.

[9] *Ibidem*, 18.

[10] *Ibidem*, 19.

[11] Jan Paweł II, motu proprio
Misericordia Dei z 7 kwietnia 2002 r.,
9 b.

[12] KPK, kan. 964 § 3.

[13] Paweł VI, konstytucja apostolska
Indulgentiarum doctrina z 1 stycznia
1967 r., 2

[14] Ibidem, 5.

[15] Ibidem, norma 5.

[16] Ibidem, norma 7.

pdf | dokument generowany
automatycznie z [https://
dev.opusdei.org/pl-pl/article/temat-23-
pokuta-2/](https://dev.opusdei.org/pl-pl/article/temat-23-pokuta-2/) (10-08-2025)